

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Asia: HE 208/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausunnon otsikossa mainittuun asiaan. Lausuntonaan sisäministeriö toteaa seuraavaa:

Hallituksen esityksen mukaan uuden kotoutumislain tarkoituksena on edistää kotoutumista ja hyviä väestösuhteita, ja siten vahvistaa maahanmuuttajien yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista, sekä edistää maahanmuuttajien työllisyyttä, osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä. Sisäministeriö tukee näitä esityksen yleisiä tavoitteita.

Sisäministeriön toimintakentän näkökulmasta kotoutuminen ja hyvät väestösuhteet tukevat yhteiskunnan sisäistä turvallisuutta ja vakautta. Maahanmuuttajien osallisuuden ja väestöryhmien välisen vuoropuhelun lisääminen ovat tärkeitä tavoitteita myös turvallisuuden ja kokonaisvaltaisen maahanmuuttopolitiikan näkökulmasta. Sisäministeriössä on tarkasteltu turvallisuuden jakautumista eri tavoin eri väestöryhmiin kuuluvien ihmisten kesken, ja havaittu että yhä useammin turvallisuushaasteet kasaantuvat tietyille pienelle joukolle. Esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteon yhteydessä haavoittuviin väestöryhmiin kuuluville ihmisille tehty kysely osoitti, että moni heistä oli kokenut syrjintää ja häirintää edellisen vuoden aikana. Vastaajat nostivat esille, että jokaisella väestöryhmällä on erilaiset tarpeet ja viranomaisten tulee tukea ja auttaa erityisesti niitä, joilla on erityisiä tarpeita. Sisäministeriö pitää lakiesityksessä keskeisenä maahanmuuttajien yksilöllisten palvelu- ja tukitarpeiden huomioimista ja erityisesti niiden maahanmuuttajien tavoittamista, joiden tarve kotouttamispalveluille on suurin. Sisäministeriö tukee esityksen tavoitetta varmistaa erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kuten kiintiöpakolaisten ja ilman huoltajaa maassa olevien alaikäisten kotoutumisen tukeminen. Lisäksi kotoutumislain soveltamisalan laajentaminen koskemaan myös kansalaisuuden saaneita ilman huoltajaa maassa olevia lapsia ja nuoria tukee lapsen edun toteutumista.

Kotoutuminen ja osallisuutta vahvistavat toimenpiteet ennaltaehkäisevät myös osaltaan väkivaltaisen ekstremismin ja radikaloitumisen kehittymistä yhteiskunnassa. Kotoutumisen edistäminen tapahtuu poikkihallinnollisessa yhteistyössä eri viranomaisten, järjestöjen ja toimijoiden yhteistyönä. Ottamalla käyttöön eri toimijoiden erilaiset keinovalikoimat pystytään parhaiten tukemaan kotoutumista ja samalla vähentämään polarisaation ja vastakkainasettelun kielteisiä vaikutuksia yhteiskuntaan. Kotoutumislakiin nyt tehtävillä muutoksilla selkeytetään kotoutumiseen liittyviä viranomaisvastuita. Tämä tukee osaltaan toimenpiteiden toteutumista, yhdenvertaisuutta ja kohdentumista niitä eniten tarvitseville. Samalla vahvistetaan monialaista yhteistyötä ja järjestöjen sekä työnantajien roolia kotoutumisessa.

Lausunto

14.11.2022

Kotoutumisen kannalta keskeiset yhteiskunnalliset kysymykset liittyvät yhdenvertaisuuden toteutumiseen, työllisyyteen ja hyvinvointiin sekä eri väestöryhmien väliseen vuorovaikutukseen ja osallisuuteen. Ne toimivat perustana hyvälle kotoutumiselle. Sisäministeriön näkökulmasta kotoutuminen ja hyvät väestösuhteet ovat myös arjen turvallisuuden perusta ja niillä on näin ollen laajat vaikutukset koko yhteiskuntaan.

Yleiset kommentit muihin lakiehdotuksiin: Maahanmuuttohallinnon henkilötietolaki

Sisäministeriö pitää perusteltuna, että ilman huoltajaa olevan oleskeluluvan saaneen lapsen edustajatoiminnassa sekä näiden ohjauksessa, suunnittelussa ja valvonnassa käsiteltävistä tiedoista säädetään laissa henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (615/2020). Lakiehdotuksella mahdollistetaan rekisterin pitäminen oleskeluluvan saaneen alaikäisen lapsen edustajista, säädetään rekisterinpitäjyydestä ja vastuunjaosta sekä tiedonsaantioikeuksista. Rekisteri tulee olemaan yhtenäinen vastaanottovaiheen edustajarekisterin kanssa. Samanaikaisesti kotoutumislain muutoksessa määritellään oleskeluluvan saaneiden alaikäisten edustajatoiminnan ohjauksen, neuvonnan ja valvonnan vastuutaho. Tämä yhdessä edustajarekisterin kanssa vahvistaa edustajatoiminnan laatua ja mahdollisuuksia puuttua edustajatoiminnassa ilmeneviin ongelmiin.

Sisäministeriö tuo esiin yksityiskohtana, että esityksestä ei käy selkeästi ilmi tiedonsaantioikeuksien osalta, että kattaako termi 'hyvinvointialue' myös Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän, mikäli tiedonsaantitarpeita näiltä on olemassa.